

NEUROPSICHOLOGIJA IR ASMENYB S UGDYMAS : ORGANIZMIN IR VYSTYMOŠI PAŽVALGA AUKL JIMO PROBLEMAS

I. Šiais laikais epidemij priežastis n ra patogeniškas organizmas. Nuo j mikroskopas ir parazitologijos mokslas surado priemoni apsiginti. Taigi d mesio centre dabar yra organizmo atsparumas arba šio stoka gyvenimo tampai. Kaip fizikos mokslai šiandien yra pasineš atomo ir jo element analiz , taip biologijos problemos koncentruojasi apie l stel s strukt r ir gyvybin energij , tekan i iš jos funkcij .

Kokios problemos domina psichologij ? Ieškant paralel s tarp psichologijos ir kit mokslini disciplin gal b t tikslinga teigti, kad psichini apraišk studija, kaip jusl s, percepcija, atmintis, protavimo galia ir d sniai ir t.t., priklauso praei iai. Po to seka keli dešimtme iai behavioristin s psichologijos, kuri nagrin ja žmogaus reakcij fiziniai aptariamam padilginimui iš deskriptyvinio taško ; bei Freudo dinamin teorija, kuri klasifikuoja ir interpretuoja asmenyb s s rang kaip aplinkos poveiki išdav .

Fizikos moksluose energijos išlaisvinimas iš atomo nepanaikino nei termodinamikos, nei elektroliz s d sni . Tai tik pagilino j supratim . Biologijoje ir pritaikomojoje biologijoje pažinimas biochemini proces pasidar pagrindu gyvyb s apgynime ir gyvenimo prailginime. Šiandienin psichologija taip pat ieško galimyb i gilesniam supratimui to, kas vyksta žmogaus psichin je plotm je. Neužtenka žinoti, kad, bendrai imant, žmogus reaguoja padilginimus tokiu ar kitokiu poelgiu arba net kad aplinka formuoja žmog . Dabar yra jau iama, kad reikia pakedenti specifines atmainas ir surasti t atmain priežastis.

Du faktoriai arba elementai yra išryšk j pastarojo penkiasdešimt met laikotarpio eigoje kaip esminiai asmenyb s formavimėsi: amžius, arba progresyviniis organizmo brendimo duomu ir individualin kiekvieno žmogaus konstitucija.

ia verta b t suminti, kad behavioristin psichologija pradžioje prasikalto abiems viršmin tiems d sniams. Pastarajame dešimtmetyje jie band inkorporuoti brendimo principus mokymosi d snius *learning*. individualin konstitucij ta iau šios

minties atstovai nekreipia dė mesio net ir šiandien. Freudo mokiniai priė m brendimo fazi principus su religiniu dievobaimingumu, bet prasikalto gyvam žmogui, neatkreipdami dė mesio individualinius skirtumus.

Šios abi psichologijos srovės, dominavusios ne tik psichologij , bet ir auklėjimo filosofij tarp 1920-1960 metų , b t galima laikyti atsakingomis už pokarinį pasaulį (Weltanschauung). Šios abi srovės interpretavo « aplinkos » terminą kaip fizinį gerbėvė . Socialiniai ir moraliniai akstinai, atseit, idėj os ir idealai yra eliminuojami iš realybės sė vokos.

Žmogaus dvasia ir jo psichizmas nėra žmogaus prigimčiai svetimas elementas. Pernelyg ilgai buvo teigta, kad dvasia (*Geist*) yra apgyvendinta inertiškame kūne. Behaviorizmas ir Freudo psichologija, iš kitos pusės teigė , kad žmogaus psichizmas ir dvasia yra vien išorini papildinim išdava.

Tarp ši dvių kraštinių srovių modernioji biologija ir neuro-psichologija užima aukso vidurkio linij .

Kai dė l dė no dvasingumo užtenka pasklaidyti šiandieninį biologijos, biochemijos bei genetikos davinius, kad mokslo žmogus klaupt si ant kelių Išminties adoracijai. Modernioji psichologija, naudodamasi elektrotechnikos priemonėmis, yra pirštu palietusi dvasios ir medžiagos pasaulio sė lyt . Atseit, yra nenuostabu, kad garso banga, arba šviesos spindulys, du fiziniai akstinai transformuoj nerv fiziologinio proceso eigėje, gali b t užregistruojami elektrinio potencialo formoje smegenyse. Bet reikia pripažinti, kad ir mintis arba atminties apraiška iššaukia tok pat potencialo apsireiškim . Dar daugiau : eksperimentiniu būdu bandoma rodyti, kad smegenyse eina nuolatinė cheminė transformacija. Atseit, kad atminti iš vieno gyvio, kurs k nors yra išmok sė , galima perkelti kit , tuo palengvinant šio pastorojo mokymosi proces .

Be abejoj , šie bandymai yra tik pradžioje. Gal jie niekad nepadės kasdienybė . Bet faktas lieka faktu, kad tai, k mes vadiname psichiniu fenomenu, išmokslinimu, yra inkorporuojama organizm . Kitaip sakant, psichinis aktas palieka p d sak organizmė : išmokimas reiškia organizmo transformacij .

Niekas šito neneigia judesio apraiškose : kaip išmokime šokio, mašinrašio, muzikos instrumento naudojime ir t.t. Kiek sunkiau tai perkelti plotm grynai psichini proces , kaip kalbos išmokime, arba matematikos ar kitokio protinio darbo metodo pasisavinime. Tikrovė je gi tie patys dė sniai saisto judesio, protinio darbo bei atsitiktin , ne mokyklos suole gaunam , išmokslinim , kaip etiket , arba moralinius dė snius, kurie saisto žmogaus elgsen .

Šiuos kelis teigimus galima būtų panaudoti behavioristinis ir freudinis psichologijos gynime. Ir šios dvi srovės teigia, kad aplinka padilginimu apsprendžia organizmo poelgi. Pernelyg ilgai šio teigimo ir prisilaikyta. Šio principo šviesoje šiandien yra organizuojamos milijon doleri vertės programos. Deja, jos neduoda pakankamai vaisių. Priežastis — nekreipimas dėmesio dvasin (*geistige*) elementui, t. y. *ego*, kurs besivystydamas išauga savimone, save diriguojanti *aš*. Kaip glėb iš savės seka saulės kryptį, kaip vieništinis gyvūnas ar vabzdys turi vidinį kelrodį, taip ir žmogus reaguoja aplink selektyviai. Be abejo, juo jaunesnis, juo jis yra jautresnis padilginimui ir bejgis jam atsispirti. Tuo pačiu paprastesnis yra ir jo apsisprendimo principas: taip ar ne; teigiamas arba neigiamas yra jo atsakymas. Juo toliau autogenezės keliu jis yra pasistmijęs, tuo didesnis yra vidinis jo reikalavimų repertuaras. Šis žmogus, ir individas nuo individo tarp žmonių, ir skiriasi nuo kitų gyvių.

Žmogus nėra vien aplinkos apipavidalinamas. Jis transformuoja, pakeičia pačią aplinką. Žmogus yra vienintelis gyvis, kurs adaptacijos procese kuria, atseit, keičia aplinką. Ta jo savybė galino žmogų apgyventi visą žemės rutulį, nežinant klimatinių ir maisto atsargų skirtumų. Tas šiandien galino žmogų pergalėti gravitacijos dėsnius ir pakilti nuo žemės paviršiaus erdves. Kitos gyvūnų rūšys gali pakeisti gyvenimo sąlygas tikrai atsisakydami savo esmės. Geografinės sąlygos ir maisto skirtumai paprastai pakeičia vieną gyvūnų šeimą kitą.

Nei behavioristinė psichologija nei Freudo dinamiškoji psichologija nesuteikia atsakymo, kuriuo būdu ir kuri psichiniai dėsniai žmogus pakyla virš savęs.

II. Centralinė nervų sistema, kurios lėtelis dalis yra vienintelis visam individo gyvenimui duotas elementas, pasirodo yra žmogaus savimone ir jo gyvybės apraiškos centras. Centralinė nervų sistema yra taip pat ir plastiškiausia organizmo dalis. Ji kaip organas nėra niekad savyje atbaigta. Tarpinink tarp aplinkos ir organizmo embriologiniu atžvilgiu centralinė nervų sistema yra viena iš pirmutinių struktūrų. Koordinuojanti kitų organų funkcijas, centralinė nervų sistema yra taip pat ir tų aplinkos veiksmų, kurie turi gyvybinę reikšmę organizmui, sandelis: tarsi fotografijos plokštė, bet tikrovėje elektrocheminė laboratorija. Toje centralinėje nervų sistemoje reikia ieškoti ir pabrėžti bei atsakymo apie žmogaus esmę ir specifinį skirtumą nuo kitų gyvūnų; joje tikimasi atskleisti ir žmogaus kūrybingumo paslaptis.

Devynioliktojo šimtmečio gale ir dvidešimtojo pradžioje fizinės smegenų traumos nurodė keli neurologams ir neurochirurgams, kad, kaip kiti kūno organai, taip ir nervų sistema yra charakterizuojama individualiai išryškintomis funkcijomis. Pradžioje tik smegenys, atseit, kortikalinė (*cortical*), ypatingai jauslini arba jautri dalis buvo išstudijuota ir padalyta taip vadinamą « žemėlapyje ». Vėliau buvo nustatytos bei antraeiliškos ir trečiaeilės asociatyvios zonos. Pastarajame dešimtmetyje tyrinėjimai pasinėšė į vertikalinę linkmę. Kitaip tariant yra studijuojama subkortikalinė mazgų veikla. Visi šie analitiniai studijų darbai sintez suteikia nepaprastai harmoningą centrinių nervų sistemos bendrąjį vaizdą.

Jausliniai padilginimai yra registruojami pažinimo (*gnosis*) kortikalinėse sferose. Tačiau visa tai vyksta tiksliai su pritarimu afektyviniame išgyvenime. Padilginimai, kurie yra nevertingi ir beprasmiški organizmui, yra eliminuojami, neregistruojami; kurie yra naudingi, yra tiriami sukaupta energija ir su didžiausia atida. Tik šie pastarieji padilginimai yra prasminami ir inkorporuojami žinyne bagažyje. Inkorporavimas žinyne bagažyje yra aktyvus procesas. Ne pats padilginimas nulemia informacijos vertę, bet organizmo panaudota energija informacinio punkto ar tos vertybės analizei ir tyrinėjimui. Šis pastarasis procesas priklauso ne nuo smegenų *cortex*, bet nuo smegenų kamieno ir vidinių smegenų sluoksnių veiklos.

Šiame punkte verta stabtelėti ir paanalizuoti skirtingas ir nesuskaitomas mokymo priemones ir mokymosi metodus. Nesvarbu kaip turtingas yra mokymo metodas išorini priemonių plotmėje, jei mokinys nereaguoja aktyviai sujungdamas mokomojo dalyko pasisavinimą, jo asociatyviniai procesai gali būti padilginti, bet turinys jam liks svetimas; atseit, nebus integruotas, arba jungtas jam asmeniškai naudingam medžiagai ir greitai bus užmirštas. Tokiu būdu informacija « per vieną ausį, per kitą iš jo ». Mokinys, nežinantis mokytojo pastangų, išliko pasyvus, iš jo pusės nebuvo jokio koordinuoto atoveikio.

Technišką terminologiją, proprioceptyviniai ir interoceptyviniai poveikiai palydintys išorinį (eksteroceptyvų) padilginimą yra *conditio sine qua non*, kad mokymosi procesas taptų adaptacija, informacijos pasisavinimu. Proprioceptyvus, aktyvus sąsąjungimas akstino eksploracijai turi būti deabejojamas pakartotais, kad liktų užregistruotas centriniame nervų sistemoje, atseit, kad būtų išmoktas.

Pastarojo dešimtmečio neuropsichologinės studijos ir koncentruojasi apie šiuos temas. Problemos yra sekančios: kokios yra poelgių nusistovėjimo apraiškos, kokie veiksniai nulemia elgsenos modifikaciją, kokie dalykai reguliuoja *praxis*, atseit, ne pažinimą, bet reakciją. Yra daug dalykų surinkta, kurie liudija, kad skirtingi yra nerviniai daliniai, kurie reguliuoja reakciją juslinę, eksteroceptyvines padilginimą nuo to, kurie reguliuoja instinktyvines, atseit interoceptyvines pageidavimus; dar kitokie daliniai kontroliuoja automatiškai atoveikimą nuo to, kurie yra išdava su moningais apsisprendimais.

Trumpai sakant, pastarąjį dviejų dešimtmečių neuropsichologinės studijos analizuoja subjektyvines organizmines dimensijas. Šios pastarosios studijos betgi atskleidė anksčiau nežinomas žmogaus psichos pažinimą.

Kaip minėta, kortikalinės arba smegenų ląstelės yra duotos visam individo amžiui; jos veikia, jos pajungimas organizmo, gyvenantio tam tikroje aplinkoje, su kmingam prisitaikymui, priklauso nuo asmeniškai pastangų; atseit, nuo organizuoto ir sistematingo savęs palenkimo vienokiai ar kitokiai akcijai, veiklai. Nerviniai tinklai tiek asociatyvine, kortikoline plotme, tiek integravimo, atseit, realybės prasminimo linkme, priklauso ne nuo padilginimo gausumo, bet nuo sistemingos to padilginimo atoveikos. Jei tos atoveikos nėra — ne svarbu dėl kurios priežasties: imobilizacijos dėl ligos, pasyvumo dėl lėpinimo, su myšio dėl perdidelio padilginimo ir t.t., — nėra pagrindo velti jokiam planuotam veiksmui. *Praxis* ir *frontalis lobe* funkcijos yra defektyvios ir žmogus nėra atsakingas už savo veiksmus; atseit, žmogus atsako padilginimus nes moningai, be savęs pažinimo.

Ką ši naujoji dimensija psichologijoje yra davusi praktiškai žmogaus pažinimui ir psichiniam patobulinimui?

Pirmoje eilėje, kaip paprastai, pirmąją pasitarnauti normaliam mirtingajam, ši nauja pažvalga padėjo suprasti motyvacijos trūkumo problemas. Gerais norais juk ir pragaras yra grėstas. Retai kas nenori siekti mokslo ar kuriuo kitu būdu pagerinti savo gerbimą. Deja, ypač šiandien daug kam trūksta ištvėrimo. Ištvėrimas klausimui galima teigiamai spręsti tikrai kalbant apie pratybas, atseit, apie proprioceptyvines vaiko auklėjimą.

Kita sritis, kuriai ši nauja pažvalga gali pasitarnauti, tai didaktika. Tradicinis (1920-1950) metodas pernelyg akcentavo akstiną savumui. Dabar, nors ne visada su moningais, daugiau ir daugiau dėmesio atkreipiama aktyviam metodui. Deja, kai kada

ir ia pereinama kraštutiniu . *Gnosis* ir akstino objektyvin vert pamirštama, ir vaikas bei jaunuolis yra paliekami vien interoceptyvinio padilginimo valiai. Šiuo metu pastaroji pozicija yra tapusi net leitmotyvu ; atseit, gyvenimo filosofija tiems, kurie yra gyven objektyvini vertybi maišatyje ir j nuvertinime.

Tikrumoje ši pastaroji neuropsichologijos mokslo šaka gal t b ti kelrod is pedagogui ir nurodyti jam, kaip surasti aukso vidurk tarp informacijos perdavimo ir jos pasisavimo iš mokinio pus s. Šis mokslo duomuo taip pat gal t b ti kelrodžiui kiekvieno žmogaus sav s tobulinimo metod ; surasti metod ir saik tarp žinojimo ir žini pritaikymo, tarp erudicijos ir k rybingumo.

III. Treias punktas, kur modernioji neuropsichologija yra suteikusi pritaikomajai psichologijai kaip kelrod sav s supratim , yra centrin s nerv sistemos specializacija. Iš to, kas anks iau pasakyta, aišku, kad horizontalin , atseit, kortikalin specializacija yra charakterizuojama vairi juslini padilginim apipavidalinimu ; tai yra matymo, gird jimo, k no paviršiaus ir lygsvaros poj i lokalizacija ir ši percepcij asociacijomis. Vertikalin specializacija, atseit, motyvacin ir veiklos funkcijos apima subkortikalius sluoksnius ir frontalin arba *praxis*, veikl kontroliuojan ius smegenis. Virš viso to dešinioji ir kairioji smegen pus žmoguje taip pat turi skirtingas funkcijas. Šios išryšk ja ne pažinijimo plotm je, bet veiklos, pažinimo panaudojimo plotm je. Iš daugelio patalogini ir eksperimentini duomen yra nebe abejotina, kad informacija tiek iš išor s, tiek iš vidaus plaukia abi smegen puses (*hemispheres*). Dešinioji smegen pus apipavidalina tai, kas galima aptarti kaip intuityvus sav s žinojimas, kairioji tuo tarpu tampa kalve arba staiga, kurioje yra gaminami instrumentai apvaldymui per abi smegen puses surinkt duomen . Kalba kaip arbitralinis, sutartinis ir objektyvus kult rinis davinys yra lokalizuota kairiojoje smegen pus je. Atseit, garsai, kurie yra panaudojami kalbai, yra interpretuojami kairiajame *temporal lobe*. Žmogaus orientacija gyvenamojoje erdv je ir ritmiška, automatiška reakcija gars , atseit, žmogaus instinktyvus ir s moningai neišm stytas akcijos b das yra dešinosios smegen pus s kontrol je. N vienas kitas gyv nas n ra nužym tas šit ja specializacija. Žmogus, kiek galima patik ti archeolog ir geolog daviniais, yra nužym tas ne tik galvos kaušo dydžiu, nurodan iu smegen mas s proporcingai didel išsivystym , bet taip pat dešin s rankos naudojimu instrument k rime ir grafini simboli atvaizdavime. Kairioji smegen pus nervuojanti dešin k no muskul mas jau nuo priešistorini

laik žmonijos buvo naudojama instrument ir priemoni gaminiame ir j apvaldyme.

Tas techniškas bagažas iš neurologijos šakos b t vien našta, jei jis nepagelb t suprasti žmogaus psichologini apraišk ir jei jis nepasitarinaut praktiškai žmogaus psichikos patobulinimui. Ilustracijai vienas kitas psichopedagogikos daviniai : intelektualiniai nepaj g s individai, statistiškai imant, yra nediferencijuoti, atseit, nenusistov j dešin s ir kair s k no pus s panaudojime. Vaikai, kitaip berods gab s, bet kurie turi sunkum kalbos išmokime, turi taip pat ši tr kum . Jie yra arba kairiarankiai arba j dešinioji yra lyg kair . Gi tie, kurie gal ir labai iškalb s, bet kurie užkli va už kiekvieno baldo ir kuriems viskas iš rank krinta, naudoja dešin rank , bet j kairioji yra lyg suparaližuota. Tais atvejais neurologai atranda dešiniojos smegen pus s nenormalumus ir k no, sav s pažinimo stok .

Šios praktiškos problemos ia sumin tos vien tam, kad išryškint teigim , jog žmogaus k rybingumas, atseit, s moningas aplinkos apipavidalinimas pagal objektyv princip bei s mon je išskristalizavusi id j ar ideal , teigia žmogaus centralin s nerv sistemos specializacij kair ir dešin pus : du *hemispheres*. Jei smegenys yra pa žaloti, tr kumai pasirodo arba li desio ir percepcijos plotm je, arba simbolinio apiforminimo ir mintijimo tr kumuose, arba mišrioje ši tr kum formose. Jei vaikas, jaunuolis, žmogus užauga be s moningo aplinkos pažinimo, be jos progresyvaus apvaldymo, jei vaikas yra pasyvus, jei jaunuolis išlieka egocentriškas, jis taip pat neatsiekia « sav s pasaulyje » diferenciacijos. Jis gali b ti jautrus ant instinktyvaus perceptyvinių ir judesio išraiškos lygio, bet jis negali sav s palenkti objektyviam tikslui. Jo asociatyviniai procesai yra labai aktyv s, bet *praxis*, atseit veikla, nekoordinuota. Tokiais atvejais interoceptyviniai padilginimai, nustelbia eksteroceptyvinius ; arba j yra siekiama tam, kad netvarkingi išoriniai padilginimai, kurie yra baiminantys, b t interoceptyvini padilginim persveriami.

Šiuo pastaruuju teigimu norima atkreipti d mes ši dien *hippy* apraiškas.

IV. Centralin nerv sistema yra fig ravusi žmogaus psichini apraišk aptarime jau nuo sen laik , bet tik šiame pastarajame dešimtmetyje prad ta suvokti psichofizini proces esm . Atseit, tiek psichinis tiek fizinis akstinas iššaukia centralin je nerv sistemoje identiškas fiziologines apraiškas, kurias galima kaptuoti objektyviomis priemonimis ir kurios subjektyviai yra pajuntamos ir

išgyvenamos. Šios apraiškos sensacijos, percepcijos, asociacijos bei id jos formoje tampa žmogaus elgsenos šaltiniu. Skirtumas tarp fizinio ir psichinio padilginimo (sakysime tarp šviesos, garso, alkio ar panašaus akstino ir tarp prisiminimo, id jos, vizijos ir t.t.) yra tas, kad psichiniai akstinai gyja prasmę, atseit, tampa aktyvūs tik viliu individo ontogenezėje ir tai tik fizini akstinai takoje. Nėra vizijos be id jos, nėra id jos be juslinio padilginimo ir akcijos praktikos, nėra akstino praktikai be jusles iššaukiančios aplinkos. Tam tikra prasme aukščiaušieji žmogaus siekiai, polinkiai, kurių impulsai yra transformuota realybė, kurioje žmogus randasi, kurioje jis užgema, kuria jis minta, kvpuoja, su kuria jis tampa lyg vienas. Niekas neabejoja, kad žmogaus kūnas yra sudarytas iš tų patų elementų kaip ir daiktai, kurie jį supa. Šiandien sunku yra atmesti tai, kad gyvybiniai procesai, kurie charakterizuoja žmogaus biopsichinę egzistenciją yra tie patys, kurie charakterizuoja kitus gamtos elementus. Tas žmogaus beabejopapazėmina. Bet tas iškelia grožios medžiagos ir tos sėrangos, kuri apipavidalina medžiagą iki jos individuacijos, kuri suteikia formą materijai. *Studium, meditatio, contemplatio* yra kelias, tai, kad žmogus pasijustų kosmoso dalininku. Be kosminio elemento, be medžiagos žmogus neturi egzistencijos. Be žmogiškosios sąmonės išryškavimo kosmos, tikrovės, kurioje žmogus gyvena, ir žmogus kaip individas liekasi dvi tikrovės su viena kita svetimos. Išia tasai alienacijos jausmas ir žmogus slegianti dilema. Dar blogiau, kūnas ir dvasia, atseit, biologinė egzistencija ir psichė yra tos dvi tikrovės su žmoguje. Jei ji esmė ir esminis ryšys tarp jų yra neišmėstyta, jos liekasi priešingybė viena kitai po tuopa iu stogu.

Praktiškos išvados: Jei žmonija, jei tai vai žinot, kad aplinka, garsai, vaizdai plazmuoja vaiko psichinę klausą ir viziją; jei jie pagalvot, kad vaiko miniai išvystyti yra duotos kojos, rankos, oda pirmą negu pats žodis ir galvojimas, ar jie nekeist gyvenamosios vietos ir vaiko auklėjimo su vokos? Deja, vis galvojama: Oia tik atsitiktinis kontaktas... Galvojama apie užduotis, bet ne apie priemones, apie sveikatą, bet ne apie orą, kuriuo kvpuojama... Trūksta žinojimo ir meditacijos. Jei jaunimas ir jo vadovai žinot, kad tik akcija diegia gyvenimo patirtį ir džiaugsmą, beabejop, nedraust jaunuomenei savęs realizavimo praktiką. Pagaliau, tiek auklėjimo, tiek perauklėjimo darbe nebūt užmiršta savisąmonė. Informacija — taip vadinamas šiandieninis auklėjimas — dėl uždarbčio ir dėl profesijos yra žmogus degreduojantis motyvas. Nėbe reikalo dėl to jaunimas instinktyviai tas vertybes atmeta.

Savęs vertę yra amžinąją vertybių sąvyje atskleidimas. Žmo-

gus yra Dievo vaikas, tas pats žmogus yra kosmoso paslaptis. Kultyvuotas žmogus yra kosmoso smelionas, atseit, dieviškasis pradas. Tik tas žmogus, kuris savyje suvokia kosmoso prasmę, tegali skaityti bei nagrinėti gamtos dėsnius prasmingai. Tik tas žmogus iškyla virš savęs, virš individo ribų ir tampa krikščioniu. Kitaip modernus intelektualas yra tiktai technokratas; jis naudoja save ir gamtą, bet nieko nevertina.

Psichoterapijoje fiziologiniai akstinai pradeda būti panaudojami minties vystymosi paskatinimui ir psichiniai gali pagilininimui bei patobulinimui. Tokiu būdu kūnas yra reabilituojamas: žmogaus organizmas nėra tik tarpininkas tarp idios ir idealo, bet medžiaga transformuojama krikščioniu.

Ag. Šidlauskaitė, Psichologė

Carp, Venta, Ontario, Kanada

NEUROPSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF PERSONALITY

by

Dr. A. E. Šidlauskas

Summary

This article deals with the neuropsychological premises of human behaviour. The brain structures and functions develop in time, through the period of ontogenesis. The development proceeds in two directions : vertically and horizontally. Vertically from the brainstem to the very frontal portions of the neocephalon, expresses the progression from instinctive and unconscious behaviours towards intentional, conscious, complex and integrated behaviours. Horizontal development expresses the differentiation of laterality. Lateralization means right sidedness of sensory and motor functions, which are controlled mainly by left cerebral hemisphere and which in turn is in control of the conscious and symbolic processes. The right cerebral hemisphere is prevalently in control of bilateral sensory information and perceptually, not consciously initiated motor functions. Upward, vertical progression expresses evolutionary steps through the living species. Right-left sidedness is an explicitly human species-specific characteristic.

The nervous system, in the organism as a whole, develops according to nature's predetermined course, hereditary predispositions ; it, however, thrives or is stunted in the process of development due to environmental (physical and psychological) conditions.

Human behaviour, therefore, progresses from the purely physiological reactions to reflective thought, from instinctual primordial needs to refinement of conscience and spirituality via the appropriate stimulation of the organism in as much as the organism and in as much as an organism endowed with specific potentialities. Education affects the shaping of the central nervous system as much as the physical conditions of life affect the organism, the functioning of the body. Neuropsychology helps us to bridge the dichotomy between body and soul, and teaches us the oneness, of the self and harmony of functions where the integration between the inner and outer world is successfully achieved.